

Za prostočasne aktivnosti ni več toliko časa

✍ Vladimir Habjan   📷 Drejc Karničar

Franci Ekar in Vladimir Habjan FOTO: IRENA MUŠIČ HABJAN

Ob koncu leta smo za kratek pogovor poprosili predsednika naše planinske organizacije **mag. Francija Ekarja**. Zadnji obsežnejši pogovor z njim smo namreč objavili že pred osmimi leti, ko je bil na začetku dvoletnega mandata vodenja PZS.

Kaj štejete za največje dosežke planinske organizacije v času svojega predsednikovanja?

»Dobro je, da smo poravnali finančne obveze, kredite in posodobili dom v Bavšici, kar nas je precej stalo. Prejeli smo dve odločbi o delovanju v javnem

interesu, gre za gorsko naravovarstvo in humanitarni status. Koliko nam bo iz tega uspelo izluščiti, je odvisno od nas in naše sposobnosti. Pomembno je, da je bilo leta 2001 dobrih 180.000 evrov bruto prihodka od članarine, leta 2008 pa skoraj 500.000. Očitajo mi, da imamo preštevilčno strokovno službo glede na rezultate in delovno uspešnost. Članarino imamo precej primerljivo z evropskimi združenji, kar je napredek in tudi dokaz, da se tujci včlanjujejo v naša planinska društva. S članarino smo tudi razrešili plačilo stroškov reševanja nezgodnega zavarovanja

in odgovornosti. Vprašanje stroškov zdravljenja je tudi vse bolj aktualno, pred njim pa ne mižimo. Prizadevamo si, da do večjih obremenitev ne bi prišlo. Izjemno pa je pomembno, da se je članarina v letu 2002 evidenčno uredila, da ni več fiktivnih članskih seznamov in da ima sedaj vsak član svojo evidenco in zavarovanje. Točnost in red sta seveda povzročila navidezno številčno zmanjšanje članstva. Vendar je s skoraj 30-odstotnim povečanjem vrednosti članarine 2001/2003 število članstva kljub temu v prvem desetletju novega tisočletja v stalnem realnem porastu. Izjemnega pomena za PZS je, da nam je uspelo narediti finančno transparentnost poslovanja, poravnati negativna stanja in v vsem času od leta 2002 do 2009 zagotavljati pozitivno poslovanje. V tem obdobju smo uvedli tudi sofinanciranje dela med-društvenih odborov planinskih društev za namene pospeševanja in razvoja planinstva. Pomembno je tudi, da smo še vedno med najvišjimi prejemniki (torej tretji) državnih subvencij, res pa je, da bi morali ta sredstva precej bolj oplemenititi, kajti tu smo na 12. mestu.

Glede Planinskega vestnika: revija postaja razpoznavna, razvoj je naredila in išče svojo napredno orientacijo. Velika večina bralcev je z njim zadovoljna. Za doživljajske 'sentimentalnosti' in planinstvu nenaklonjene tematike tu ne sme biti preveč prostora. Tudi za tiste ne, ki neobjektivno kritizirajo lastno organizacijo. Seveda bi se vsak, kdor dela, tudi rad videl v reviji, vendar je treba oceniti, koliko tega je možno objaviti, česa pa ne. Vedeti in priznati moramo, da je naklada dobrih 5000 izvodov za današnji čas velik uspeh.

Uspešna je zgodba o muzeju. Presegli smo lokacijo, najprej je bila ponujena Bovcu, potem pa smo jo

preselili v kranjskogorsko občino, kjer je občina nudila investitorstvo. Tako je zrasel prvi namensko zgrajeni slovenski planinski muzej. Imamo vizijo in upam, da bo poslovanje muzeja enako uspešno kot njegova izgradnja. Tudi tu bi se mnogi radi 'videli' v muzeju, upam pa, da bomo tako modri, da bomo presegli lokalno razmišljanje, in da bosta karseda zagotovljeni objektivnost in strokovnost. Moram poudariti, da je odločilni korak naprej naredil Janez Janša, ki je bil odločen in je ugriznil v to jabolko in projekt podprl. Nismo ga 'prinesli okrog', smo srčni, zanesljivi in trdni.

Krona prvega dvoletnega mandata je, da smo naredili finančni red in transparentnost poslovanja. Kot veste, je bilo prej vse bolj zamegljeno, tudi sredstva so se nekontrolirano in neodobreno prelivala. Naredili smo pregledno evidenco premoženja, končno tudi pričeli z vknjižbami v evidenco nepremičnin PZS, kajti z odtujevanjem premoženja je bila tako ali drugače z velikimi prizadevanji potencialnih 'kupcev' naši zvezi narejena materialna škoda. Žalostna so zgodbe okrog hotelov Zlatorog v Ukancu, Tamarju, Slovenski Bistrici, na Golteh, Pohorju ... Zlatorog je bil zgradba slovenskega planinstva na najimenitnejši lokaciji, sredstva so planinci skozi desetletja zbirali z največjo gorečnostjo, imeli smo vizijo. Z leporečnji se je 'opravičevano' odtujilo, danes pa sta tam dva 'tuja' lastnika, dva bivša delavca. Zanesljivo smo lahko ponížani in si tega nismo zaslužili. Tako planinci še danes nimamo v Bohinju lastnega prostora niti za taborjenje in druge planinske aktivnosti. Končno smo dobili tudi pravno formalno tolmačenje nasledstva SPD – PZS kot tudi Aljažev stolp kot darilo Jakoba Aljaža SPD iz leta 1895. Upam, da bo PZS to znala urediti in izkoristiti ter seveda zaščititi svojo lastnino.

Naj omenim še celo vrsto uspehov na področju plezanja, gorskih športov, pa naj gre za tekmovalno turno smučanje, športno plezanje, alpinizem, ledno plezanje ... Zanesljivo smo močna mednarodna alpska velesila. Na dosežene rezultate in še posebej glede na število prebivalcev majhne države smo res lahko ponosni in z njimi zadovoljni. Imamo statistične presežke in v primerjavi z državami EU smo močno na prvem mestu.

Naj omenim še to, da se članstvo žal premalo sooča s kulturo in umetnostjo, ki sta prav tako pomembni sestavini planinstva. Treba bo z ozirom na čas narediti nekaj 'korekcij' s častnim kodeksom PZS in poseči tudi v etična področja planinstva. Tudi pri Vodilih bi bilo koristno narediti enako in se vsaj malo približati vsebinam Tirolske deklaracije.

Dosežek je bil tudi sprejem zakona o planinskih poteh, kjer je pomembno, da smo zagotovili svobodo

gibanja po planinskih poteh, pa tudi, da nam preagresivno posestniško zasebnitvo in miselnost ne bi zaprla ali omejevala hoje po obstoječih planinskih poteh. To je velika stvar, ki je še ne znamo ceniti. Čeprav sem bil pobudnik ponovnega začetka ustanovitve regijskega Kamniško-Savinjskega parka in ga je z veliko voljo podpisalo vseh pet županov vključno z mano, se je zadeva sedaj v drugi fazi v veliki meri izjalovila, kajti vsebine, ki so bile podane kasneje, so za lastnike nesprejemljive, drugače, kot so to zapisali v sosednji Avstriji, kjer so regijski parki stimulatívni za tamkajšnjega, v parku živečega človeka. V vodstvu smo imeli veliko pozitivnih ciljev, mednarodno primerljivih želja, žal pa vsega ni bilo mogoče izvesti. Imamo namreč pomanjkanje kadrov, pa tudi sredstev – prostovoljstvo gre vse bolj v smeri, za koliko sredstev, honorarja, dnevnic itn. se bo kaj opravilo.«

Kaj ste si želeli izboljšati, izgraditi, pa se to ni zgodilo?

»Pred osmimi leti sem v intervjuju omenil izgradnjo informacijskega centra PZS. Žal do tega ni prišlo. To je spet odvisno od ljudi, kadrov in seveda sredstev. Navzven ne moremo dajati nepopolnih informacij, ni nam tudi uspelo dobiti povratnih informacij o planinskih kočah in poteh. Všeč sta mi južnotirolski in švicarski sistem, kjer je vse to mogoče pridobiti v katerem koli jeziku in videti z velikega monitorja. Žal pri nas ni prave volje in strokovnim službam tega ni uspelo izvesti. Prav tu imamo še veliko rezerve, da bi postali bolj profesionalni. Zdaj se ne znamo sami preživljati, pa bi se vsaj malo morali. Boli me, ko kličejo na PZS, pa se oglasijo telefonski odzivniki, 'da zaradi dopustov ni moč dobiti zelenih informacij'. V turističnih društvih, t. i. turističnih informacijskih centrih, zna vsak študent povedati vse tudi o planinskih poteh, telefonih, kočah, poteh ... Kot veste, nimamo glavnega organizatorja, nosilca, kjer potrebujemo strokovnega, planinsko razgledanega in usposobljenega planinca – profesionalca, poslovnega direktorja, ne 'komisarja' ali sekretarja. V tujini tuje zveze ustvarijo veliko prihodka s svojo dodatno gospodarsko dejavnostjo, pri nas pa ne. Mi rabimo mlad, ustvarjalen podjetniški kader, takega, ki zna z lastnim delom preživljati sebe in državno administracijo. V tujini morajo zaposleni pokriti svoje stroške, pri nas pa celo obremenjujejo dragocena pridobljena državna sredstva ali pri tem razporejamo prihodke od članarine. Kot profitni center vidim tudi povezavo založbe in Planinskega vestnika, možnih oblik je več, boljše je čim cenejše. Ni nam tudi uspelo s sanacijo in izgradnjo zgradbe na Dvorčakovi 9 ali vsaj parkirišč.

Po mojem mnenju bi bilo treba stavbo do prvega nadstropja porušiti in zgraditi sodobne prostore, učilnice za usposabljanja, delo komisij, pa tudi predsedstva. Tudi predsednik PZS kot odgovorna oseba nima ne svojega stola ne mize. To je seveda komično, vendar je tako za planinske funkcionarje sporočilo in dediščina. Danes je klet povsem zanemarjena, hiša pa požarno nevarna.«

Kako bi odgovorili na očitke mladih na zadnji seji upravnega odbora, da je PZS povozil čas?

»Gre za politični marketing. Politika si že od leta 1990 prizadeva razvrednotiti PZS. Če ocenimo objektivno, pa to ni tako. Dosežki, delo, prostovoljstvo itn. so še vedno aktivno prisotni. Tudi v mednarodnem okolju smo priznani in spoštovani. Verjeti moramo poročilom in 'statistiki', ki govorita drugače. Vemo, kdo je povožen in ne dojemam današnjih aktualnosti, ki imajo zaničljiv odnos do planinske preteklosti in planinstva. V Evropi velja, da je mladina samo do 18. leta. Ob tem prihajamo v nasprotje tudi z reciprocitetami, to so plačila prispevkov za izkoriščanje popustov pri nočitvah v planinskih objektih EU. Ker imamo v PZS drugačne standarde, tj. 'mladinstvo' do 26. leta, smo vedno v zadregi in obljubljam, da se bo to uskladilo. Tega v Evropi ne poznajo, ko si star 18 let, nisi več mladinec. V primerjavi s statistiko v Evropi imamo mi celo 'preveč' mladih, nimamo pa toliko mentorjev, kot jih je bilo nekoč. To pa zato, ker so premalo stimulirani in jih je tudi strah odgovornosti. Ni več toliko sredstev, kot jih je bilo nekdaj na voljo. Tudi ravnatelji jih premalo spodbujajo, da bi dobili mentorji planinstva stimulatívne točke za povečanje vrednotenja njihovega dela. Imamo torej statistično množičnost, od katere žal nimamo dovolj. Če nam bo uspelo to razrešiti tako, kot je v Evropi, ne bo težav. Trudimo se, da bi planinstvo na Zavodu za šolstvo

prišlo v prioriteto kot redni in ne kot fakultativni izbirni predmet v šoli. V Angliji je npr. planinstvo v rednem predmetniku. Nujno je, da o odnosu do narave učimo otroke že v zgodnji mladosti. Največje osipe imamo v srednješolski generaciji, ki ima na voljo množico različnih prostočasnih aktivnosti, celo več na dan. Planinstvo, razen športnega plezanja v telovadnicah, pa terja tudi določen daljši čas in javne ali posebne prevoze.«

Kaj danes PZS ponuja mladim, s čim jih privabiti in kako doseči, da bodo sposobni ljudje z veseljem sodelovali v organizaciji?

»Premalo se zavedamo, da gre pri planinstvu za prostočasne društvene aktivnosti. Danes tudi nimamo strokovnih avtoritet kot včasih, to so bili pravniki, ekonomisti, direktorji, politiki. Preveč je ljudi, ki iščejo konflikte, pikrosti, svojih dejanj pa ne damo pošteno na mizo. Saj ni problem, da

česa ne bi uresničili, če je dobro. Če imamo dobrega organizatorja, so uspehi zanesljivo vidni. Resnično je premalo kontakta z naprednimi mladimi ustvarjalci. Danes se služba začne zjutraj, konča pa se ob šestih. Največje zlo mladih je prav to, za drugo jim zmanjka časa. Vemo torej, kje so problemi. Potem so tu še socialne in ekonomske stiske, Slovenija ima kritično ekonomsko podlago za prostočasne aktivnosti. Stimulansi se ukinjajo, sindikalnega planinstva, kot je bilo včasih, ni več. Včasih je bilo vse brezplačno od avtobusov, zabave do hrane, tega danes ni več. Tudi sindikalno planinstvo je 'izumrlo'.«

Katera so osnovna področja, temeljne usmeritve, ki bi jim morala PZS slediti v prihodnosti?

»Po zadnji seji upravnega odbora sem aktualnim, planinstvu predanim delavcem z izkušnjami in objektivnimi naprednimi pogledi po svoji presoji neuradno razposlal nekaj vprašanj, kako se

Slovenske gore so dobro obiskane

Trentski Pelc, Srebrnjak in Bavški Grintavec FOTO: DAN BRIŠKI

razmišlja o prioritetah planinskih področij glede pomembnosti, aktualnosti, dejavnosti. Želim ugotoviti, kje smo, kaj so prioritete. To nam bo potem še kako služilo kot osnova za sestavljanje programa in vizij za naprej. Je pa tudi primer, ko je bila podana pobuda za razgovor o viziji in problematiki PZS in slovenskega planinstva, pa žal nisem od akterjev ničesar dobil, ne ciljev ne smeri. To pa je tudi slovenska posebnost: vse kritizirati razen sebe. Prejel sem že nekaj odličnih razmišljanj: prioritete so zanesljivo področje dela z mladimi, planinska usposabljanja, varstvo gorske narave, planinska pota in pohodništvo, alpinizem in sodobni gorski športi ter športno plezanje, preventiva in usposobljenost za samoreševanje, planinska literatura, nadaljevanje reorganizacije delovne skupnosti v čim popolnejšo strokovno službo. Tudi nove aktivnosti – gorske teke, kolesarstvo – je treba smiselno ovrednotiti in umestiti v obstoječe programe, vendar ne v škodo že obstoječih. Sem pa neomajen pristaš in zagovornik tega, da morajo tiste naloge in dela, ki so plačana s takimi in drugačnimi delovnimi razmerji, opravljati izvajalci, ki imajo za to kvalifikacije in izobrazbo. V društveno organizacijo in organe se lahko izvoli in kooptira vsakega člana z izpolnjenimi obvezami iz statuta. To so določbe iz zakona o društvih. Odgovorna oseba pa mora izjaviti, da je za taka opravila usposobljena.«

Boste naslednje leto spet kandidirali?

»Še nikoli nisem sam kandidiral, vedno so me predlagali drugi in me prepričali v odločitev kandidature za predsednika PZS. Letos je leto vseh mogočih volitev in imam kar nekaj ponudb in izzivov. Najraje pa bi ostal kar 'sam sebi' predsednik. Kajti biti predsednik prvo desetletje v času globalnih sprememb in se obdržati je svojevrsten fenomen. Osebnostno nimam potrebe, sem pa zvest in ostajam pripaden ter lojalen slovenskemu planinstvu. Na osnovi teh dejstev se bo razrešila kadrovska predsedniška zadeva. Borim se za PZS in slovensko planinstvo, izvirnost in proti kakršnemu koli potvarjanju ali prevzemanju izvirne in osnovne planinske dediščine. Mi potrebujemo tradicijo, tisto iz leta 1893, to je naša svetinja. Zagovarjam stališče, da mi je vsak dan podarjen, vendar mislim, da bi ob tej energiji štiri leta ob delovnih, pokončnih in strokovno planinsko usposobljenih podpredsednikih in delovni skupnosti, ki bi morala postati strokovno izobrazena, lahko še ustvarjalno deloval in bi bil kot do sedaj na voljo kadar koli po potrebi. Te delovne navade in obveze so mi ostale. Potrebujemo dobro strokovno, planinsko razpoznavno, avtoritativno, pokončno kadrovsko zasedbo, ne samo podpredsednikov, pač pa tudi načelnikov komisij. Nujno je treba spremeniti statut, pravila PZS, kajti npr. redna delovna oblika delovnih razmerij je lahko le, če so za to na voljo sredstva in ne obratno.«